

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»

на тему: **«Розвиток банківського споживчого кредитування в Україні»**

Виконавець:

студент факультету фінансів, банківської
справи та страхування

Пахомов Віктор Сергійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

Шмуратко Я.А. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Суттєва роль у стабільному функціонуванні банківської системи, забезпеченні економічного зростання у бідь-якій країні світу відводиться банківському кредитуванню. Особливе місце в переліку банківського кредитуванні відводиться споживчому кредиту, якій відіграє суттєву роль у задоволенні потреб, що виникають у населення, підвищенні його життєвого рівня, забезпеченні соціально-економічного захисту та розвитку.

Динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту, що постійно розвиваються, стають дедалі складнішими, свідчать, що у розвитку споживчого кредитування зацікавлені як банки, так й їх клієнти. Разом з тим, недостатній контроль за розвитком ринку банківського споживчого кредитування може призвести до руйнівних наслідків, як це сталося під час кризи 2007-2008рр. Незбалансованість товарних і кредитного ринків, недосконале законодавство, надмірна активізація банків щодо кредитування населення сприяли нагромадженню ризиків та посилили загрози стійкого розвитку як окремих банків, так й банківської системи взагалі.

Тому дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку банківського споживчого кредитування, визначення проблем, пов'язаних з його подальшим розвитком, та пошук раціональних підходів до їх вирішення залишається актуальними напрямом наукових досліджень.

Метою дослідження є оцінка сучасного стану розвитку банківського споживчого кредитування в Україні та визначення напрямів його подальшого розвитку.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність та види банківського споживчого кредитування;
- визначити чинники впливу на розвиток банківського споживчого кредитування;
- проаналізувати проблеми, пов'язані із законодавчим забезпечення банківського споживчого кредитування;

- оцінити сучасний стан розвитку банківського споживчого кредитування в Україні;
- дослідити вплив інформаційних технологій на розвиток споживчого кредитування в світі та в Україні;
- обґрунтувати проблеми та перспективи подальшого розвитку банківського споживчого кредитування в Україні;
- запропонувати шляхи вирішення проблем розвитку споживчого кредитування в Україні.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі банківського споживчого кредитування.

Предметом дослідження є діяльність банків у сфері банківського споживчого кредитування в сучасних умовах.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано такі методи досліджень: абстрактно-логічний – для аналізу наукової літератури для системної оцінки (при визначенні сутності кредитування фізичних осіб), статистично-економічний – для оцінки банківського кредитування фізичних осіб в Україні; системного підходу – для обґрунтування висновків і пропозицій щодо вдосконалення операцій з надання кредитів фізичним особам, підвищення їх ефективності і зниження ризиковості.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою слугували наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, матеріали наукових конференцій і досліджень, нормативно-законодавчі акти України й інших країн, звіти та аналітичні матеріали Національного банку України, Банку міжнародних розрахунків, Світового банку, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи *«Теоретичні засади банківського споживчого кредитування»* досліджено сутність поняття «споживчий кредит», наведено класифікацію видів споживчих кредитів, проаналізовано роль і функції споживчого кредитування в економіці країни. Досліджено особливості середовища, в якому нині функціонують банки, та визначено чинники, що впливають на розвиток споживчого кредитування. Проаналізовано нормативно-правові акти, що регламентують споживче кредитування на рівні загального законів та нормативних актів НБУ.

За результатами проведеного дослідження у першому розділі зроблено наступні висновки. Споживчий кредит є специфічною формою кредитних відносин, що відображає відносини між банком та позичальником - фізичною особою. На розвиток банківського споживчого кредитування впливає велика кількість чинників, серед яких виокремлюються чинники макро- та мікро-середовища, економічні, соціальні та політичні, такі, що стимулюють та гальмують процеси його розвитку. Останнім десятиріччям рушійною силою розвитку банківського споживчого кредитування стає розвиток інформаційних технологій, поява та виокремлення нового сегменту фінансового ринку, який отримав назву Fintech, що суттєво впливає на конкуренцію на банківському ринку та змушує банки шукати нові засоби взаємодії з клієнтами, зокрема у напрямку споживчого кредитування

У другому розділі *«Оцінювання сучасного стану розвитку банківського споживчого кредитування в Україні»* проведено аналіз структури та динаміки змін обсягів споживчого кредитування в банківській системі України за цільовим спрямуванням (видами) кредитів, за валютою кредитування, за строками споживчого кредитування. Проаналізовано динаміку змін питомої ваги споживчого кредитування в загальному обсязі активів та кредитному портфелі банків України. Досліджено місце АТ «Укрсиббанк» в системі банківського споживчого кредитування та особливості організації споживчого кредитування в банку. Визначено, що сучасний етап розвитку ринку споживчого банківського

кредитування характеризується поступовими зростанням обсягів наданих кредитів, змінах у строковій структурі (збільшується частка короткострокових кредитів до одного року), структурі цільового спрямування (збільшуються обсяги кредитів на задоволення поточних потреб), збільшується частка кредитів, наданих в національній валюті.

У третьому розділі **«Перспективи розвитку банківського споживчого кредитування в умовах цифровізації економіки»** досліджено міжнародний досвід розвитку споживчого кредитування та вплив інформаційних технологій на фінансову інклюзію та динаміку обсягів споживчого кредитування. Дослідивши зарубіжний досвід, зроблено висновок, що впровадження інформаційних технологій є чинником, який опосередковано впливає на розвиток споживчого кредитування, створюючи відповідні умови для цього, але неможливо стверджувати про тісний прямий зв'язок між цими явищами.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Досліджено сутність та види банківського споживчого кредитування та визначено, що споживчий кредит є специфічною формою кредитних відносин. Відповідно до вітчизняного законодавства «споживчий кредит – це кредит, що надається споживачеві на придбання продукції для особистих потреб, які безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника». Класифікація споживчих кредитів здійснюється за такими ознаками як об'єкт кредитування; суб'єкт кредитної угоди; термін кредитування; спосіб надання кредиту; забезпечення за кредитом; метод стягування відсотків та повернення основної суми боргу.

2. Визначено, що на розвиток банківського споживчого кредитування впливають: 1) макроекономічні чинники - такі, що виникають на рівні економічної системи, та мікроекономічні чинники - такі, що виникають та діють на рівні банку та його клієнта, а саме: конкурентоспроможність банку, рівень ризиків, які враховують банки та їх клієнти, платоспроможність клієнтів, якість

забезпечення позички, відносини з клієнтом, зокрема чи є клієнт постійним клієнтом банку, чи має він постійні джерела доходів тощо; 2) рівень асиметрії інформації, інформаційна прозорість діяльності банків, фінансова грамотність та інформованість клієнтів банків; 3) соціальні, економічні та політичні чинники, які визначають загальний стан розвитку суспільства та економічної системи; 4) стимулюючі, гальмуючі та регулюючі, які визначають вплив на результати функціонування системи банківського споживчого кредитування.

3. Обґрунтовано, що рушійними чинниками розвитку банківського споживчого кредитування є розвиток інформаційних технологій, поява нового сегменту фінансового ринку, який отримав назву Fintech, які суттєво вплинули на конкуренцію на ринку споживчого кредитування та змушують банки шукати нові засоби взаємодії з клієнтами, зокрема у напрямку споживчого кредитування;

4. Проаналізовано законодавче забезпечення нормативно-правового регулювання споживчого кредитування та обґрунтовано, що законодавство має бути вдосконалене у напрямі захисту прав як споживачів фінансових послуг, так й кредиторів;

5. Здійснено періодизацію етапів розвитку вітчизняного ринку банківського споживчого кредитування та визначено що сучасний етап – етап нової хвилі кризи – характеризується гальмуванням розвитку процесів споживчого кредитування, зростанням проблемних кредитів, та зумовлений такими чинниками як політична та економічна кризи, надвеликі ризики для банків, зростання попиту на споживче кредитування з боку населення внаслідок браку коштів, зниження ліквідності банківської системи, знецінення доходів.

6. Проаналізовано світові тенденції розвитку споживчого кредитування та вплив інформаційних технологій на зазначені процеси та визначено, що починаючи з 2016р., у світовому просторі спостерігається поживлення споживчого кредитування. Між показниками, що характеризують вплив інформаційних технологій на темпи розвитку споживчого кредитування, існує зв'язок, однак він відрізняється у різних країнах. Так, у високо розвинутих країнах рівень розвиток інформаційних технологій не є ключовим чинником

розвитку споживчого кредитування, оскільки рівень проникнення ключових банківських технологій (наявність банкоматів, наявність та використання банківських рахунків, банківських платіжних карток тощо) був на високому рівні як до, так й після 2014р, коли розпочався етап зростання кредитування домогосподарств.

7. Впровадження інформаційних технологій є чинником, який опосередковано впливає на обсяги споживчого кредитування, створюючи відповідні умови для цього, але неможливо стверджувати про тісний прямий зв'язок між цими явищами. При цьому, зростання показників використання досягнень інформаційних технологій свідчить про зростання рівня фінансової інклюзії населення, зростання довіри до банківських установ та, відтам, до доступності споживчого кредитування.

8. Розвиток банківського споживчого кредитування в Україні гальмується низкою об'єктивних чинників, серед яких відсутність законодавчого захисту прав споживачів фінансових послуг; політична нестабільність, падіння рівня життя населення. Okремо варто відзначити низький рівень довіри населення до банків, низький рівень фінансової інклюзії та грамотності населення.

9. Вирішення проблем, на які банки не мають впливу, може бут спрямоване у напряму використання здобутків «фінтеху», одним з яких є вдосконалення системи скорингу із залученням публічної інформації, отриманої з соціальних мереж.

АНОТАЦІЯ

Пахомов В.С. «Розвиток банківського споживчого кредитування в Україні»,

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

за спеціалізацією «Банківська справа»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2019 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розвитку банківського споживчого кредитування.

Проаналізовано етапи розвитку банківського споживчого кредитування в Україні та визначено особливості поточного етапу.

Досліджено перспективи розвитку банківського споживчого кредитування в умовах цифровізації економіки.

Запропоновано напрями використання інформаційних технологій в організації банківського споживчого кредитування.

Ключові слова: банк, банківське кредитування, споживчий кредит, інформаційні технології, фінтех.

ANNOTATION

Pakhomov V.S. "Development of Banking Consumer Lending in Ukraine",
Qualifying work for obtaining a bachelor's degree
Specialty 6.030508 "Finance and Credit",
specialization "Banking"
Odessa National Economic University, Odessa, 2019

The paper deals with the theoretical aspects of the development of banking consumer lending.

The stages of development of bank consumer lending in Ukraine are analyzed and features of the current stage are determined.

Prospects of development of bank consumer lending in the conditions of digitalization of economy are explored.

The directions of use of information technologies in the organization of bank consumer lending are proposed.

Key words: bank, bank lending, consumer credit, information technologies, fintech.